

*Кононець В. П.,**кандидат юридичних наук, доцент кафедри адміністративного права, процесу та адміністративної діяльності ОВС
Дніпропетровського державного університету внутрішніх справ, майор міліції*

УДОСКОНАЛЕННЯ МЕХАНІЗМІВ ВЗАЄМОДІЇ МІЖ ОРГАНАМИ ВНУТРІШНІХ СПРАВ ТА ПРИВАТНИМИ ОХОРОННИМИ СТРУКТУРАМИ ЩОДО ПРОТИДІЇ ЗЛОЧИННОСТІ ТА ОХОРОНИ ГРОМАДСЬКОГО ПОРЯДКУ

Анотація. Наукова стаття присвячена необхідності адміністративно-правового регулювання охоронної діяльності. Розглядаються особливості взаємодії приватних охоронних структур із правоохоронними органами, та правове регулювання діяльності приватних охоронних структур щодо забезпечення безпеки фізичних осіб та охорони права власності.

Ключові слова: охоронна діяльність, статус суб'єктів недержавної охоронної діяльності, фізичні та юридичні особи, ліцензування.

Постановка проблеми. Відповідно до ст. 3 Конституції України «Людина, її життя і здоров'я, честь і гідність, недоторканність і безпека визнаються в Україні найвищою соціальною цінністю» [1].

Усе гострішою стає проблема забезпечення недоторканності речових прав, насамперед, права приватної власності, права володіння. Цим зумовлена поява значної кількості різних охоронних підприємств, які надають послуги фактичного характеру, здійснюючи охорону об'єктів права власності від протиправних посягань на підставі цивільно-правового договору.

Метою статті є визначення особливостей діяльності приватних охоронних структур щодо забезпечення безпеки фізичних осіб та охорони права власності.

Досягнення цієї мети передбачає вирішення таких завдань:

- вивчення особливостей діяльності між органами внутрішніх справ та приватними охоронними структурами;
- пошук механізмів щодо покращення взаємодії між органами внутрішніх справ та приватними охоронними структурами.

Окремі аспекти адміністративної діяльності приватних охоронних структур розглядали в наукових працях учені в галузі адміністративного права: О.М. Бандурка, М.І. Бачило, В.В. Бугуйчук, А.С. Васильєв, В.В. Галушко, Т.С. Гончарук, М.І. Зубок, С.В. Ківалов та ін., але аналізу зроблено не було.

Вважаємо за доцільне зазначити, що питання взаємодії органів внутрішніх справ із охоронними підприємствами не було розглянуто на достатньому рівні, а реалізація принципу взаємодії протягом багатьох років залишається актуальною, і в багатьох аспектах є невирішеною. Однак деякі кроки в цьому напрямку вже мають місце на сучасному етапі.

Таким чином, наказом МВС від 23.03.2007 року № 96 при МВС України створена Координаційна рада із взаємодії органів внутрішніх справ із охоронними підприємствами, їх об'єднаннями та службами безпеки суб'єктів господарювання, вона є громадським консультативно-дорадчим органом. Рада організовується з метою здійснення координації заходів органів і підрозділів внутрішніх справ з охоронними підприємствами, їх об'єднаннями та службами безпеки суб'єктів господарювання з охорони громадського порядку, попередження і припинення злочинів у місцях виконання ними охоронних функцій; спи-

яння формуванню державної політики в галузі забезпечення безпеки громадян і суб'єктів господарювання, розвитку ринку охоронних послуг та недержавної системи безпеки громадян і підприємництва відповідно до чинного законодавства [3].

Однак разом з цим рішення Ради носять рекомендаційний характер, що стосується формування спільних узгоджених позицій органів виконавчої влади, суб'єктів господарювання та громадських організацій з питань зміцнення правопорядку в галузі забезпечення особистої та майнової безпеки громадян і суб'єктів підприємницької діяльності, розвитку професійної охоронної діяльності.

Виклад основного матеріалу. Досліджуючи питання взаємодії, ми хочемо визначити основні, пріоритетні напрямки взаємодії приватних охоронних структур та ОВС, а саме:

- розроблення й практичної реалізації механізмів постійного інформаційного обміну з цих питань між органами внутрішніх справ і суб'єктами забезпечення безпеки;
- виявлення негативних явищ, що виникають при взаємодії органів внутрішніх справ із приватними охоронними суб'єктами, та вжиття у межах компетенції Ради заходів щодо їх усунення;
- розроблення та впровадження новітніх технологій щодо покращення діяльності органів внутрішніх справ, суб'єктів забезпечення недержавної безпеки при їх взаємодії в боротьбі зі злочинністю та забезпечення громадського порядку;
- експертиза програм та ініціатив, спрямованих на розвиток цивілізованого ринку послуг у сфері забезпечення охорони та безпеки;
- розроблення проектів єдиних кваліфікаційних вимог, стандартів, підготовки, перепідготовки та підвищення кваліфікації персоналу, який працює у професійній сфері діяльності суб'єктів забезпечення безпеки;
- практичне запровадження та вдосконалення механізму громадського контролю за діяльністю органів внутрішніх справ, у тому числі у сфері ліцензування охоронних послуг;
- розроблення та впровадження механізмів взаємодії між органами внутрішніх справ і суб'єктами забезпечення безпеки в протидії злочинності та охорони громадського порядку;
- упровадження механізмів оперативного реагування органів внутрішніх справ і суб'єктів забезпечення недержавної безпеки на запити громадян, суб'єктів господарювання, органів державної влади, які належать до компетенції діяльності Ради;
- вивчення та адаптування міжнародного досвіду щодо взаємодії правоохоронних органів із суб'єктами забезпечення недержавної безпеки;
- упровадження нових ефективних форм, методів, засобів і напрямків розвитку суб'єктів забезпечення недержавної безпеки при їх взаємодії з МВС України;
- координація дій щодо розробки підзаконних нормативних актів, які будуть прийняті, щодо спрямування їх на якісне на-

дання охоронних послуг та на створення рівних умов для конкуренції державних та приватних охоронних структур.

Досліджуючи питання удосконалення механізму взаємодії між органами внутрішніх справ та приватними охоронними структурами, ми більш ширше дослідили взаємовідносини даної сфери в Дніпропетровській області. Щодо механізму взаємодії з ГУМВС в Дніпропетровській області, то ситуація в Дніпропетровську виглядає оптимістичною. Оскільки керівництво ГУМВС наполегливо підштовхує учасників ринку до організованості та консолідації, пов'язуючи з діяльністю профільних асоціацій свої надії на вдосконалення законодавства і усунення наявних нестиковок норм права в охоронній сфері.

Шляхом глибокого дослідження ми виявили цікаві факти взаємодії суб'єктів на Дніпропетровщині. На базі приватних охоронних структур «Легион», «Венбест», «Крок» і «Левіт Комплекс» в місті Дніпропетровськ та області створені громадські формування з охорони громадського порядку. Щодо 32 охоронця з цих фірм несуть службу у складі спільних нарядів зі співробітниками патрульно-постової служби, та здійснюють поставлені перед ними завдання. На жаль, це, звичайно, мізерна кількість можливостей роботи злагодженого механізму, однак робота в цьому напрямку проводиться.

Хочу зазначити, що питання взаємодії у діючому законодавстві розглянуте поверхово. Спеціальними нормативно-правовими актами в цій сфері є ЗУ «Про охоронну діяльність» від 22 жовтня 2012 року, ЗУ «Про участь громадян в охороні громадського порядку і державного кордону» від 22 червня 2000 року № 1835-III, який і застосовується охоронними підприємствами та правоохоронними органами з метою досягнення спільних результатів, насамперед, в охороні громадського порядку, та рішення місцевих державних адміністрацій та органів місцевого самоврядування з питань охорони громадського порядку і державного кордону [5].

Так, у травні 2013 року в Дніпропетровську офіційно зареєстровано дві організації, що об'єднують операторів ринку охоронних послуг регіону: Організація роботодавців охоронних підприємств Придніпров'я (представниками 20 охоронних підприємств на Установчому з'їзді головою ОРОПП був обраний Андрій Большаков, професіонал у сфері безпеки, полковник запасу СБУ, голова Дніпропетровського відділення УФПБ) і Дніпропетровська обласна громадська організація «Асоціація охоронних підприємств». Друга, до речі, вже встигла заявити про себе – на диво багатьом представники цієї Асоціації з'явилися в момент розкриття конкурсних пропозицій на одному з тендерів; також Асоціація охоронних підприємств знайшла собі стратегічного партнера в особі Харківської спілки працівників сфери безпеки, з яким будуть спільно відпрацьовувати проекти підзаконних актів [1, с. 53].

На практиці в Дніпропетровській області, зокрема у місті Дніпропетровськ, заходи залучення приватних охоронних структур до участі в охороні громадського порядку здійснюються таким чином.

По-перше, охоронна структура, що виявила бажання прийняти участь в охороні громадського порядку, та має відповідну матеріальну та технічну базу, створює громадські формування з охорони громадського порядку і державного кордону, статuti чи положення яких покладають на їх членів обов'язки з охорони громадського порядку та співпрацю з ОВС в боротьбі зі злочинністю, з обов'язковим внесенням до Єдиної дислокації територіального ОВС за місцем юридичної реєстрації.

По-друге, громадські об'єднання своїми рішеннями включають персонал охоронної структури до особового складу формування, в зв'язку з чим персонал охоронної структури вивчає

статутні документи, закон України «Про участь громадян в охороні громадського порядку і державного кордону», надають особисті заяви, згідно з якими заповнюються обліково реєстраційні картки та заводяться особисті справи. Персонал охорони здає залік, отримує довідку на право участі в охороні громадського порядку та посвідчення встановленого зразка.

Для більш організованої взаємодії недержавними охоронними структурами з територіальними ОВС або з міським управлінням укладаються договори на взаємодію, якими передбачено:

- номери прямих телефонів для безпосереднього зв'язку між приватними охоронними структурами з черговою частиною ОВС;

- забезпечення негайного взаємного орієнтування про скоєння злочинів, орієнтировки, обмін інформації про оперативний стан у районі;

- надання приватними охоронними структурами до чергових частин ОВС дислокацій постів та нарядів охорони;

- проведення занять із працівниками приватних охоронних структур на базі територіальних ОВС.

Працівники вищевказаних приватних охоронних структур приймають участь в охороні громадського порядку спільно зі співробітниками міліції територіальних органів внутрішніх справ.

Крім цього, згідно зі статтею 14 ЗУ «Про участь громадян в охороні громадського порядку і державного кордону» члени громадського формування з охорони громадського порядку і державного кордону під час спільного з працівниками органів внутрішніх справ, прикордонниками виконання покладених на них завдань з охорони громадського порядку і державного кордону мають право застосувати заходи фізичного впливу, спеціальні засоби індивідуального захисту та самооборони, заряджені речовинами слізогінної та дратівної дії у випадках і в порядку, передбачених законом. Порядок придбання, видачі громадським формуванням з охорони громадського порядку і державного кордону цих спеціальних засобів та їх зберігання визначається Міністерством внутрішніх справ України і спеціально уповноваженим центральним органом виконавчої влади у справах охорони державного кордону України [3, с. 213].

При розгляді удосконалення механізму взаємодії між приватними охоронними структурами та органами внутрішніх справ у сфері протидії злочинності та охорони громадського порядку, ми дійшли висновку, що основними шляхами партнерства всіх суб'єктів є:

- науково-методичне і організаційне сприяння управління в забезпеченні безпеки фізичних і юридичних осіб, захисту їх прав, свобод, законних інтересів від протиправних посягань;

- сприяння законодавчому визнанню і підвищенню престижу професії охоронця і детектива, участь у визначенні кваліфікаційних вимог до осіб, що займаються недержавною охороною;

- вивчення і розповсюдження позитивного досвіду роботи охоронних,

- освітніх, технічних і інших підприємств, розробка і впровадження нових форм, методів і тактичних прийомів, що підвищують якість охоронних послуг;

- організація підготовки, перепідготовки і підвищення кваліфікації кадрів для ринку охоронно-детективних послуг;

- збір і обробка кримінології, комерційної й іншої, необхідної для вирішення статутних задач, інформації, створення відповідних банків даних для оперативного інформаційного обміну, статистичної і аналітичної обробки інформації на користь учасників ринку охоронних послуг;

– організація наукових досліджень в області соціальних і технічних наук з проблем безпеки особи і бізнесу;

– здійснення інформаційно-видавничої діяльності у сфері безпеки;

– організація симпозіумів, конференцій, семінарів, виставок і інших заходів, що сприяють формуванню попиту на охоронно-детективні послуги, розширенню їх номенклатури і підвищенню якості.

Висновок. Позитивним явищем було б урегулювання на законодавчому рівні правових засад, створення сприятливих умов соціальної, економічної і політичної активності приватних охоронних структур для активної взаємодії з правоохоронними органами.

Разом з тим, слід вказати на необхідність системи надання інформації різним підрозділам, які виконують завдання, передбачені єдиним планом охорони громадського порядку. На жаль, доводиться констатувати, що система інформування відсутня.

Література:

1. Михайлов О.В. Деякі питання взаємодії ОВС на транспорті з іншими правоохоронними органами в охороні громадського порядку та боротьбі зі злочинністю / О.В. Михайлов // Організаційно-правові засади боротьби з правопорушеннями на транспорті: матеріали постійного семінару (Одеса, 29 вересня 2006 р.). – Одеса, 2006. – С. 52–54.
2. Мілашевич А.В. До питання нормативно-правового забезпечення взаємодії територіальних і транспортних ОВС / А.В. Мілашевич // Проблеми взаємодії територіальних і транспортних органів внутрішніх справ у попередженні та розкритті злочинів: наук.-практ. конф. (Львів, 23 травня 2003 р.): тези допов. – Львів, 2004. – С. 113–116.
3. Взаємодія // Українська радянська енциклопедія: у 12 т. / редкол.: Бажан М.П. (голова) [та ін.]. – 2-е вид. – К.: УРЕ, 1977. – Т. 2. – 1978. – с. 213.
4. Никофорчук Д.Й. Проблемні питання взаємодії оперативних підрозділів територіальних та транспортних ОВС / Д.Й. Никофорчук, О.М. Сніцар // Проблеми взаємодії територіальних і транспортних органів внутрішніх справ у попередженні та розкритті злочинів: наук.-практ. конф. (Львів, 23 травня 2003 р.): тези допов. – Львів, 2004. – С. 130–136.
5. Пчолкін В.Д. Поняття, сутність та завдання взаємодії оперативних

підрозділів органів внутрішніх справ / В.Д. Пчолкін // Проблеми взаємодії територіальних і транспортних органів внутрішніх справ у попередженні та розкритті злочинів: наук.-практ. конф. 23 травня 2003 р.: тези допов. – Львів, 2004. – С. 93–104.

6. Організаційно-правові засади боротьби з крадіжками вантажів на об'єктах залізничного транспорту / [В.Л. Грохольський, В.П. Платіка, С.В. Продайко, В.Є. Соломко]. – Одеса: ОЮІ НУВС, 2003. – 170 с.
7. Сущенко В.Д. Організація управління персоналом в органах внутрішніх справ / В.Д. Сущенко, А.М. Смирнов, О.І. Коваленко, А.А. Смирнов. – К.: Нац. академія внутр. справ України, 1999. – С. 298–299.

Кононец В. П. Усовершенствование механизмов взаимодействия между органами внутренних дел и частными охранными структурами относительно противодействия преступности и охраны общественного порядка

Аннотация. Научная статья посвящена необходимостью административно-правового регулирования охранной деятельности. Рассматриваются особенности взаимодействия частных охранных структур и правовое регулирование деятельности частных охранных структур касательно безопасности физических лиц и охраны собственности.

Ключевые слова: охранный деятельность, статус субъектов негосударственной охранной деятельности, физические и юридические лица, лицензирование.

Kononets V. An improvement of mechanisms of cooperation is between organs of internal affairs and private guard structures in relation to counteraction to criminality and public law enforcement

Summary. Scientific article is devoted to need to study administrative and legal regulation of security activities abroad to further adapt to new forms of the laws of Ukraine. In article theoretical research of legislation of foreign countries is conducted in relation to activity of private guard structures in the field of defense of citizens and property.

Key words: guard activity, private guards, status of subjects of non-state guard activity, physical and legal persons, licensing.